

Kwalitatieve Evaluatie

Coaching Jongeren

*in het kader van voortijdig
schoolverlaten (VSV)*

Ferm, Gemeente Apeldoorn

Dit onderzoek heeft plaatsgevonden in opdracht van Ferm en de Gemeente Apeldoorn, en is uitgevoerd door Gelijkschap.

29 mei, 2020



Kwalitatieve Evaluatie Coaching Jongeren Ferm, Gemeente Apeldoorn – Mei 2020

Samenvatting

Deze kwalitatieve evaluatie geeft inzicht in belangrijke thema's en ervaringen die jongeren uitspreken en delen als het gaat om individuele coaching. Centraal staat de vraag wat coaching betekent voor de jongeren die er gebruik van maken. Er zijn jongeren, coaches en toeleiders geïnterviewd, allen op enigerwijze betrokken bij de volgende coaching activiteiten: StimenzWerkt, Hfftig en 2GetThere.

Voor jongeren is de individuele coaching heel belangrijk bij het opbouwen van een positief zelfbeeld, een toekomstperspectief en het vinden van hun "eigen" pad. Zij ervaren dat de coach er echt voor hen is; ze ervaren een onbevooroordeeld luisterend oor, houvast en begrip. Voor jongeren zijn de laagdrempeligheid en vrijwillige basis van de coaching belangrijke ingrediënten voor deelname en succes. Individuele coaching helpt de jongeren, vanuit een veilige band met een coach, te leren omgaan met de problemen en drempels die zij ervaren in hun dagelijks leven. Het biedt hen een helpend en ander perspectief.

Door het ervaren van een onbevooroordeeld luisterend oor bespreken jongeren met hun coaches wat hen bezig houdt in het dagelijks leven. Zij delen met een coach vaak meer persoonlijke zaken dan met ouders en vrienden. De coach wordt door de jongeren als belangrijk, waardevol en aanvullend ervaren op eventuele reguliere hulpverlening en hun sociale omgeving. De coach biedt een ander perspectief en weet ook een ander netwerk aan te boren. Samen met de coach zetten de jongeren kleine stapjes richting een opleiding, baan en/of een stabiel(er) dagelijks leven.

Behalve de jongeren zelf zijn ook de coaches en toeleiders positief over individuele coaching aan jongeren. Voor de coaches draagt het bij aan bijvoorbeeld zingeving en persoonlijke ontwikkeling. De toeleiders hebben profijt van de geboden coaching doordat het zorgen wegneemt; de jongere heeft iemand om op te steunen en een coach kan meer praktische begeleiding bieden. Ook kan coaching de toeleiders helpen een beter inzicht te krijgen in wat de jongere kan of nodig heeft.

Er wordt door de jongeren, coaches en professionals ook een aantal verbeter- en discussiepunten genoemd, bijvoorbeeld: aandacht voor nazorg, meertaligheid, (meer) vaste locaties en aanbod rondom financiële ondersteuning.

De evaluatie sluit af met een conclusie, reflectie en aanbevelingen, zoals het belang van een divers aanbod aan coaching activiteiten, en het stimuleren en onderzoeken van de inbedding van de betekenis van coaching in de ruimere sociale omgeving van jongeren door de betrokken partijen gezamenlijk.

Inhoudsopgave

Samenvatting	pagina 3
Doel van het onderzoek	pagina 5
Doelgroep VSV Regio Stedendriehoek	pagina 5
De betekenis van coaching bij voortijdig schoolverlaten uit de literatuur	pagina 6
Drie verschillende individuele coaching activiteiten	pagina 8
Methode van onderzoek	pagina 10
Achtergrond jongeren	pagina 12
De betekenis van een coach voor jongeren	pagina 14
Waarom vinden jongeren het fijn om een coach te hebben?	pagina 14
Wat levert coaching jongeren op?	pagina 16
Coaching en reguliere (jeugd)hulpverlening	pagina 21
Coaching en ouders en/of vrienden	pagina 23
De betekenis van coaching voor coaches en toeleiders	pagina 25
De unieke betekenis van de coaching activiteiten	pagina 27
Verbeter- en discussiepunten	pagina 29
Conclusie	pagina 31
Reflectie en aanbevelingen	pagina 32

Doel van het onderzoek

Deze evaluatie is in opdracht van de gemeente Apeldoorn en Ferm uitgevoerd. Het doel van het onderzoek is een kwalitatieve evaluatie van individuele coaching activiteiten voor jongeren, die ingezet (kunnen) worden in het kader van voortijdig schoolverlaten.

Het uitgangspunt is dat individuele coaching voor jongeren in een kwetsbare positie kan bijdragen aan de preventie en curatie rondom voortijdig schoolverlaten (VSV). Dit rapport geeft inzicht in belangrijke thema's en ervaringen die jongeren, coaches en toeleiders¹ uitspreken en delen over individuele coaching voor jongeren in een kwetsbare positie.

De centrale onderzoeksvraag luidt als volgt: wat is de betekenis van individuele coaching vanuit het perspectief van de betrokkenen?

Naast het in kaart brengen van de algemene betekenis van individuele coaching zal er ook aandacht zijn voor de unieke betekenis van verschillende coaching activiteiten vanuit het perspectief van de betrokkenen.

Doelgroep VSV Regio Stedendriehoek

De doelgroep voor VSV beleid wordt ingedeeld in drie subgroepen, behorend tot curatief en preventief VSV-beleid. Curatief beleid is gericht op het (terug)leiden van jongeren, die zonder startkwalificatie (SK) uit het onderwijs zijn gestroomd, naar onderwijs of arbeid (groep A). Preventief beleid is gericht op het voorkomen dat jongeren het onderwijs verlaten zonder SK (groep B en C).²

Per doelgroep komen in de risicoanalyse de volgende thema's aan de orde.

- A) Jongeren buiten het onderwijs en zonder SK (en zonder werk)
 - Terugleiding naar onderwijs en toeleiding naar arbeid (taak gemeenten)
- B) Jongeren in een kwetsbare positie in het onderwijs
 - Overgang naar entree en mbo: afstemming en ondersteuning
 - Uitstroom naar arbeid: goede aansluiting
- C) Risicjongeren in het VO en mbo
 - Ondersteuning in en buiten het onderwijs: gedrags-/persoonlijke problematiek
 - Ondersteuning in het onderwijs: studiekeuze-/loopbaanproblematiek
 - Overgang VO-mbo

In deze kwalitatieve evaluatie zijn jongeren geïnterviewd uit al deze doelgroepen. Maar ook jongeren die wel beschikken over een startkwalificatie, en die drempels ervaren bij het vinden van een baan.

¹ Onder 'toeleiders' wordt verstaan: medewerkers van organisaties die jongeren verwijzen (toeleiden) naar een individuele coaching activiteit

² Bron: Bijlage 5 Regionaal Programma VSV 2016-2020, RMC regio 11 Stedendriehoek. Doetie van der Wal & Nanke Kraehe-Vriezen

De betekenis van coaching bij voortijdig schoolverlaten uit de literatuur

Jongeren zonder startkwalificatie (diploma havo, vwo of mbo niveau 2) hebben meer moeite om aansluiting te vinden op de arbeidsmarkt en lopen een groter risico op risicogedrag zoals het betrokken raken bij criminele activiteiten.³ Mensen zonder een startkwalificatie hebben ook hogere zorgkosten en oefenen druk uit op het sociale zekerheidsstelsel. Daarmee is voortijdig schoolverlaten niet alleen een individueel, maar ook maatschappelijk probleem.⁴ Belangrijk is het daarom om voortijdig schoolverlaten te voorkomen en voortijdig schoolverlaters terug te leiden naar school en/of werk. Maar dat blijkt vaak niet zo eenvoudig.

Er is veel onderzoek gedaan naar interventies rondom schoolverzuim, maar daar komt niet één type interventie uit als meest effectief. Wel blijkt dat een relatief “eenvoudige” activiteit als het inzetten van een individuele coach, net zo effectief kan zijn als het uitrollen van een uitgebreid programma.⁵ Zo heeft recent onderzoek aangetoond dat door 1 jaar coaching in het MBO voortijdig schoolverlaten met meer dan 40 procent afneemt.⁶ In de literatuur rondom schooluitval komt de rol van een coach of mentor vaak terug.⁷ De begeleiding die deze coaches uitvoeren betreft een breed terrein aan onderwerpen, afhankelijk van de vraag van de jongere. Dit geldt ook voor de hier besproken individuele coaching.

Individuele coaching of mentoring is een begeleidende activiteit waarbij een (op een bepaald terrein) meer ervaren persoon een minder ervaren persoon begeleidt door het uitwisselen van praktische ervaringen en het geven van regelmatige feedback. De coach kan een medeleerling zijn, maar ook een docent, hulpverlener of een vrijwilliger. De coach fungeert als rolmodel, en als informatiebron en mentor. Naar samenwerkingspartners hebben coaches soms een signaleringsfunctie en brugfunctie. Voor jonge coaches geldt dat zij ook activeerders kunnen zijn, omdat zij dezelfde taal spreken als jongeren.⁸

Onderzoek toont aan dat coaching of mentoring bijdraagt aan het voorkomen van schoolverlaten, afstroom in het onderwijs en meer motivatie voor school. De persoonlijke aandacht door en verbondenheid met een coach zijn effectief in het voorkomen van voortijdig schoolverlaten onder overbelaste jongeren.⁹ Bij het voorkomen van schooluitval is het belangrijk aandacht te besteden aan vaardigheden die nodig zijn om te leren, zoals zelfreflectie, houding en een goede manier van communiceren. Ook het bouwen aan zelfvertrouwen en het ontwikkelen van vaardigheden om te plannen zijn van belang. Jongeren raken meer betrokken en vertonen minder uitval als deze zaken worden gestimuleerd.¹⁰ Een coach kan jongeren hierin stimuleren, begeleiden en motiveren.

³ Traag, T. (2012). *Early school-leaving in the Netherlands. A multidisciplinary study of risk and protective factors explaining early school-leaving*. Den Haag: Statistics Netherlands

⁴ <https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Voortijdig-schoolverlaten-en-verzuim/Aanpak-en-preventie>

⁵ <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Schoolverzuim-aanpakken-een-wetenschappelijke-onderbouwing.pdf>

⁶ van Steeg, Elk en Webbink (2012)

⁷ https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Wat-werkt-publicatie/Watwerkt_VSVenverzuim.pdf

⁸ https://pure.hva.nl/ws/files/3773955/literatuuronderzoek_naar_peer_to_peer_in_het_jongerenwerk_def.pdf

⁹ https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Wat-werkt-publicatie/Watwerkt_VSVenverzuim.pdf

¹⁰ <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Schoolverzuim-aanpakken-een-wetenschappelijke-onderbouwing.pdf>

Eén van de coaches omschrijft het doel van een coaching activiteit als volgt: *“jongeren gewoon weer zo goed mogelijk motiveren ... ()... dat alle problematiek gewoon wordt opgelost ..().. de jongere gewoon weer wat positiever, blijer” (coach 1)*

Jongeren groeien op in een bepaald thuismilieu, en dit is sterk bepalend voor hun toekomst. Zowel als het gaat om de opleiding die ze volgen, de vriendengroep waar ze in terecht komen en hun gezondheid. Met name jongeren uit gezinnen met een lager opleidings- en inkomensniveau krijgen minder begeleiding en kansen mee vanuit thuis die gunstig zijn voor een succesvolle schoolcarrière. Natuurlijk zijn er ook jongeren die vanwege persoonlijke kenmerken of andere omstandigheden in hun jeugd weinig kansen krijgen of de kansen die er wel zijn niet goed kunnen pakken. Naast het thuismilieu zijn er nog andere sociale omgevingen die een rol kunnen spelen bij het bieden van kansen aan jongeren. Zoals bijvoorbeeld vrienden, school of organisaties in de wijk waarin ze wonen. Maar juist bij jongeren die vanuit thuis vaak minder kansen meekrijgen, of die deze kansen niet goed kunnen pakken, is hun eigen sociale omgeving vaak minder helpend.

“op het moment dat kinderen een keuze maken en het is misschien niet de meest verstandige keuze, als er niemand in de omgeving is die hen daar bij kan begeleiden of helpen, dan kunnen ze zomaar buiten de boot vallen” (coach 6)

Daarom is juist voor deze jongeren, dus de jongeren met een grotere kans op voortijdig schoolverlaten, een coach of mentor zo belangrijk. Deze persoon kan als een gids optreden, en de jongere een ander (helpend) toekomstperspectief bieden.¹¹ Dit doet de coach door de jongeren te ondersteunen op tal van terreinen, bijvoorbeeld door met hen te oefenen hoe je vragen kunt stellen en hulp kunt aannemen. Deze coaching kan georganiseerd worden zoals in de hier geëvalueerde activiteiten. Maar de betekenis die de geïnterviewde jongeren geven aan coaching kan ook (deels) opgepakt en uitgevoerd worden door anderen. Bijvoorbeeld door de leerkracht op school, de jongerenwerker in de buurt of een medestudent op school. Sommige jongeren hebben gewoon even een gids nodig; iemand die onbevooroordeeld naar hen luistert, laat zien welke paden er zijn en op wie ze kunnen vertrouwen bij (het oefenen van) het zetten van stappen. En zolang dit niet standaard aan jongeren wordt aangeboden die het even niet meer weten, is coaching belangrijk en waardevol. Om meerdere redenen, zoals te lezen in dit rapport.

¹¹ <https://versvak.be/thuisonderwijs-is-niks-nieuws-maar-het-wegvallen-van-de-rol-van-culturele-gidsen-wel/>

Drie verschillende individuele coaching activiteiten

Voor deze kwalitatieve evaluatie zijn jongeren en coaches geïnterviewd, betrokken bij drie verschillende coaching activiteiten: StimenzWerkt, 2GetThere en Hfftig. Deze evaluatie gaat dus *niet* over individuele maatwerktrajecten die bekostigd worden uit de Plusvoorziening voor Overbelaste Jongeren en verzorgd door particuliere (geregistreerde) coaches.¹² Onderstaande beschrijving van de coaching activiteiten die *wel* betrokken zijn in de onderzoek is gebaseerd op informatie op hun websites en uitgesproken door de respondenten in dit onderzoek.¹³

StimenzWerkt¹⁴

StimenzWerkt begeleidt en coacht jongeren van 16 tot en met 28 jaar die op zoek zijn naar een baan, studie, stageplek of dagbesteding. Het primaire doel van de aangeboden individuele coaching is om voor jongeren de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten. Bij StimenzWerkt werken twee professionele (betaalde) coaches (hulpverleners) waarvan één ook de projectleider is. Zij begeleiden een aantal stagiaires (zowel MBO als HBO niveau) die ook jongeren coachen. StimenzWerkt heeft inloopmomenten, maar werkt ook met afspraken. Een traject bij StimenzWerkt duurt meestal een aantal maanden.

Stimenzwerkt onderscheidt zich van de andere twee individuele coachingstrajecten betrokken bij deze evaluatie door de professionele coaches (hulpverleners), en door de vaste locatie met inloopmomenten. De coaches bij StimenzWerkt zijn relatief jong, het aanbod sluit zowel door de inhoud als de leeftijd van de coaches nauw aan bij verschillende aspecten van een peer-to-peer benadering. Door de gestructureerde setting en locatie, het overdragen van informatie en het beïnvloeden van gedrag en attitudes kan de werkwijze van StimenzWerkt ook wel aangeduid worden als “peer education”.¹⁵ De professionele coaches van StimenzWerkt hebben nauwe contacten met diverse toeleiders.

Hfftig¹⁶

Hfftig is er voor jongeren uit Apeldoorn tussen de 13 en 23 jaar oud die “een steuntje in de rug” willen. De doelen die de jongeren wil bereiken zijn persoonlijk en bepaalt de jongere zelf, samen met de coördinator van Hfftig. De coaches zijn vrijwilligers, en worden vanuit Hfftig begeleid en getraind als coach (onder andere door middel van intervisie). De projectleider kiest de coach voor de jongere. Uit de interviews blijkt dat de meeste coaches van middelbare leeftijd zijn. Een traject bij Hfftig duurt (maximaal) een jaar; het heeft daardoor in vergelijking met de andere twee activiteiten in deze

¹² Voor deze maatwerktrajecten worden door het coördinatiepunt Plusvoorziening in overleg met VO/MBO/RMC begeleidingsdeskundigen matches gemaakt tussen jongeren en maatwerkcoaches. Deze coaches functioneren als zelfstandigen (zzp-ers, particulier), zijn hiertoe opgeleid en staan al zodanig geregistreerd. Hetgeen duidelijk verschilt van de hier geëvalueerde coaching activiteiten.

¹³ Voor meer gedetailleerde en/of feitelijke informatie is het advies contact op te nemen met de betrokken coaching activiteiten.

¹⁴ <https://stimenz.nl/wat-doen-we/projecten/stimenzwerkt/>

¹⁵ https://pure.hva.nl/ws/files/3773955/literatuuronderzoek_naar_peer_to_peer_in_het_jongerenwerk_def.pdf

¹⁶ <https://www.hfftig.nl/>

evaluatie een meer langdurig karakter. Bij de start van de coaching wordt er een samenwerkingsovereenkomst gesloten; bij minderjarige jongeren moeten de ouders ondertekenen en dus gekend worden in het traject. In principe wordt er door de coach wekelijks afgesproken met de jongere, op een externe locatie naar keuze. De coaches hebben geen of amper contact met andere coaching activiteiten en/of hulpverleners; dit verloopt via de coördinator van het project. De coaches houden zich uitsluitend bezig met de jongere die zij op dat moment coachen. Op het moment dat zij denken dat de problematiek van de jongere te ernstig is voor een traject bij Hfftig, geven zij dit door aan de coördinator.

2GetThere

2GetThere is gericht op jongeren tussen de 14 en 27 jaar die dreigen uit te vallen, of al uitgevallen zijn, en geen startkwalificatie en/of werk hebben. De coaches zijn geen professionals (gecertificeerde hulpverleners) maar ook geen vrijwilligers; zij worden betaald voor hun werk als coach. De coaches zijn ervaringsdeskundigen op een specifiek gebied, dit onderscheid 2GetThere van de andere coaching activiteiten in deze evaluatie. Zo beschikken de coaches zelf bijvoorbeeld ook niet altijd over een startkwalificatie. De coaches krijgen vanuit 2GetThere trainingen en intervisie ter ondersteuning.

Het doel van 2GetThere is tweezijdig; zowel de jongerencoaches als de gecoachte jongeren op weg helpen naar een gepaste opleiding of baan. Er is geen vaste locatie, er wordt op diverse externe locaties afgesproken door de coaches en jongeren. In principe zijn er 10 begeleidingsmomenten. 2GetThere is een peer-to-peer benadering en biedt vooral peer-to-peer support: de jongerencoach heeft de rol van mentor en activeerder. De jongere kiest een specifieke coach op basis van diens ervaringsverhaal, zoals bijvoorbeeld ervaring met drugsverslaving, ADHD of een angststoornis. Jongeren kunnen bij aanmelding direct contact opnemen met de coaches via whatsapp, weergegeven op de website. Jongeren melden zich meestal zelf aan, soms worden zij ook op 2GetThere gewezen door school of de leerplichtambtenaar. 2GetThere was als coaching activiteit op het moment van de evaluatie niet meer beschikbaar in de gemeente Apeldoorn.

Algemeen

StimenzWerkt en het hoofdkantoor van Hfftig zijn gevestigd op dezelfde locatie en zijn onderdeel van welzijnsorganisatie Stimenz. StimenzWerkt en Hfftig werken nauw samen.

Voor alle activiteiten geldt dat de jongeren hun coach meestal 1 keer per week zien. Voor de jongeren van Hfftig en 2GetThere is dat buiten of op een openbare plek, zoals een café, op school, of in het bos of park. Het is afhankelijk van de voorkeuren van coaches en jongeren hoe en waar er in overleg afgesproken wordt: *“hoe een vriend of vriendin ook afspreken, zo sprak ik met mijn jongeren af” (coach 1)*

Door de verschillen tussen de coaching activiteiten (profiel, werkwijze en doel) verschillen ook de betrokken jongeren naar hulpvraag, achtergrond, problematiek en de drempels die zij ervaren in het dagelijks leven.



Methode van onderzoek

De start van de evaluatie viel min of meer gelijk met de “lockdown” in Nederland (17 maart 2020) als gevolg van de corona crisis.¹⁷ De interviews zijn daarom allemaal telefonisch of via beeldbellen afgenomen, naar gelang de voorkeur van de respondent. Vanwege de corona crisis is afgesproken een aantal extra interviews met coaches en toeleiders te gebruiken in het onderzoek, indien er onvoldoende jongeren bereikt zouden kunnen worden.

De evaluatie heeft plaatsgevonden door middel van een kwalitatief onderzoek (semi-gestructureerde interviews) onder 10 jongeren die individuele begeleiding krijgen van een coach uit die drie geselecteerde coaching activiteiten: 5 jongeren via StimenzWerkt, 3 jongeren via 2GetThere en 2 jongeren via Hfftig. Omdat bij Hfftig recentelijk een vrij intensieve evaluatie heeft plaatsgevonden is op voorhand besloten van deze coaching activiteit slechts twee jongeren individueel te benaderen. Delen uit een aantal interviews van de reeds afgeronde evaluatie zijn ingezien ter referentie. De leeftijd van de geïnterviewde jongeren varieerde tussen de 19 en 27 jaar.

Naast de jongeren zijn er 7 coaches geïnterviewd; 2 coaches van StimenzWerkt, 2 coaches van 2Getthere, 2 coaches en een intervisieleider van Hfftig. Daarnaast is er een vijftal toeleiders geïnterviewd. Onder “toeleiders” wordt verstaan: medewerkers van organisaties die jongeren verwijzen naar een individuele coaching activiteit. Onder deze toeleiders bevinden zich medewerkers van de Gemeente Apeldoorn, schoolmaatschappelijk werkers en medewerkers van jongerenorganisaties.

De werving van de respondenten heeft grotendeels plaatsgevonden door de sneeuwbal methode: via sleutelfiguren bij de betrokken coaching activiteiten zijn jongeren, coaches en toeleiders benaderd. De werving van de jongeren heeft overwegend plaatsgevonden via de coaches. Dit heeft als gevolg dat er alleen jongeren gesproken zijn die nog in een coachingstraject actief zijn, of die het traject succesvol hebben afgesloten. Dit heeft gevolgen voor het interpreteren en generaliseren van de resultaten.

Voor zowel de jongeren als de coaches zijn de positieve ervaringen die zij hebben of hadden met de coaching een belangrijke motivatie geweest voor deelname aan het onderzoek. Jongeren die niet tevreden waren met de coaching zijn vanwege het vrijwillige karakter van de coaching activiteiten uit beeld verdwenen bij de gesproken coaches en betrokken activiteiten. Ook voor de gesproken toeleiders geldt dat zij een positieve (soms nauwe) relatie hebben met (één van) de coaching activiteiten. Dit betekent dat respondenten met minder positieve of negatieve ervaringen met de betrokken coaching activiteiten niet in dit onderzoek vertegenwoordigd zijn.

De interviews hebben plaatsgevonden tussen medio maart en eind april 2020. De duur van de interviews was gemiddeld 45 minuten. De geïnterviewde jongeren hebben voor hun deelname een vergoeding ontvangen van €15. De namen in het rapport zijn niet de echte namen van de geïnterviewde jongeren. Bij sommige interviews met jongeren was, vanwege taalproblemen of de kwetsbaarheid van de jongere, ook de betrokken coach aanwezig. Tijdens de interviews waren de jongeren open over hun persoonlijke leven en de rol van “hun” coach daarbij.

¹⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19>

Centraal in de interviews stond de vraag wat coaching voor de jongeren betekent. Om inzicht te krijgen in de rol die een coach speelt in het leven van de betrokken jongeren, zijn verschillende vragen gesteld. Bijvoorbeeld over hun huidige woon- en leefsituatie, sociaal netwerk, inhoud en frequentie contact met hun coach, de rol van de coach in relatie tot hun eigen netwerk en eventuele reguliere hulpverlening. De coaches en toeliders hebben soortgelijke vragen beantwoord met betrekking tot de jongeren die zij begeleiden, maar hebben bijvoorbeeld ook inzicht gegeven in wat coaching of de coach voor hen zelf betekent.

Achtergrond jongeren

Veel van de gesproken jongeren hebben te maken (gehad) met reguliere (jeugd)hulpverlening. Voor de gesproken jongeren met een migratieachtergrond geldt dat zij vooral vanwege de onbekendheid van de Nederlandse sociale kaart (nog) geen verleden hebben bij de reguliere (jeugd)hulpverlening.

De jongeren hebben diverse sociale en culturele achtergronden; jongeren uit hogere maar veelal lagere sociaaleconomische milieus, jongeren geboren in Nederland maar ook in bijvoorbeeld de Dominicaanse Republiek of Eritrea. Veel van de gesproken jongeren wonen bij een ouder of bij beide (stief)ouders. Een aantal jongeren heeft een vriendenkring, maar er zijn ook jongeren die een erg beperkt sociaal netwerk hebben. De jongeren hebben veelal een indicatie of kampen met problematiek (of hebben dit gedaan) zoals bijvoorbeeld een depressie, autisme, AD(H)D of een drugsverslaving. Een aantal van de gesproken jongeren werkt, zowel betaald als vrijwilligerswerk (of een stage). In de meeste gevallen gaat het om een “bijbaan” om de periode te overbruggen voordat zij (weer) starten met een opleiding. Een enkele jongere volgt een opleiding, ongeveer de helft van de gesproken jongeren heeft geen startkwalificatie. Een aantal van de gesproken jongeren heeft hun coaching al afgerond, anderen zijn al even bezig of aan het begin van hun coachingstraject.

Hoe zijn de jongeren met een coach in contact gekomen?

Bij het in contact komen met één van de coaching activiteiten hebben de toeleiders een grote rol gespeeld. Sommige jongeren zijn bijvoorbeeld doorverwezen of geattendeerd op het bestaan van coaching activiteiten door toeleiders werkzaam bij de Gemeente Apeldoorn, anderen zijn binnen gelopen bij het Jongeren Informatie Punt (JIP) met een hulpvraag en daar doorverwezen. Ook de schoolmaatschappelijk werker of mentor op school, ouders, of hulpverleners betrokken bij de ouders, vrienden en kennissen hebben een rol gespeeld bij het doorverwijzen en zoeken naar een coaching activiteit voor de gesproken jongeren.

Zoals Amira vertelt: *“ze (maatschappelijk werker van moeder) zei dat (naam coaching activiteit) mij kan helpen want ik wil heel graag naar school maar met al die tussenjaar weet ik niet hoe ik nu verder moet, en dat zag ze dat ik een beetje in de war was, en dat ik daar hulp kan krijgen.”*

Opvallend is dat vrijwel alle gesproken jongeren alleen de coaching activiteit kennen waar zij zelf aan deelnemen; de andere individuele coaching activiteiten zijn hen blijkbaar niet aangeboden of bij hen onder de aandacht gebracht.

Waarom zijn de jongeren met een coach in contact gekomen?

Er zijn verschillende redenen waarom door een toeleider of door de jongere zelf één van de betrokken coaching activiteiten benaderd is.

De jongeren hebben allemaal aan het begin van het coachingstraject op meer of minder formele wijze doelen geformuleerd, samen met hun coach (StimenzWerkt en 2GetThere) of met de projectleider (Hfftig). Jongeren zijn op zoek naar een opleiding of werk, en zoeken daar hulp bij omdat het niet goed lukt of omdat ze niet goed weten hoe het aan te pakken en wat er mogelijk is.



Jongeren zoeken om verschillende redenen bij hen *persoonlijk aansluitende ondersteuning* bij (het opbouwen van) hun dagelijks leven en toekomst.

Zoals Rosalie verwoordt: *“ik voelde mij te goed voor een psycholoog en toen ben ik eens gaan kijken naar wat is er dan in Apeldoorn aan hulpmogelijkheden, en zo ben ik bij (naam coaching activiteit) terecht gekomen”*

De coaches en toeleiders ervaren dat jongeren op een gegeven moment, na het nodige meegemaakt te hebben, *zelf uitspreken of inzien* dat zij aan ondersteuning en coaching toe zijn: *“ik denk dat heel veel jongeren op een gegeven moment ook beseffen van klasgenootjes van vroeger zijn tussenhaakjes al veel verder .. of hee, ik kan die ene baan niet krijgen die ik wil, en dat ze daar dan toch hulp bij nodig hebben” (coach 1)*

“op je 18^e dan denk je misschien allemaal nog wel van ik zie wel, het komt allemaal wel goed.. als je 22 bent dan ben je 4 jaar verder en denk je portverdorie, het heeft allemaal nog niet zo heel veel gebracht....dus misschien is het toch goed om nu daar wat meer tijd en energie in te steken” (toeleider 5)

Bij andere jongeren is het idee om een coach te benaderen vanuit de toeleiders gekomen. Een toeleider spreekt uit dat zij vooral jongeren met een *beperkt sociaal netwerk* en waarvan de thuisbasis niet stabiel is doorverwijst naar een coaching activiteit: *“jongeren van wie ik denk die hebben een beperkt netwerk of die hebben een netwerk waar ze eigenlijk geen beroep op kunnen doen ..(..) jongeren waarvan ik denk die zouden best wel geïnspireerd kunnen worden door iemand” (toeleider 4)*

Toeleiders verwijzen ook naar een coaching activiteit wanneer de inzet van een professionele hulpverlener eigenlijk niet meer nodig is, maar ze de jongeren nog wel een maatje gunnen; iemand om af en toe mee te sparren, die nog even een steuntje in de rug kan geven: *“hulpverlening is niet altijd de enige oplossing” (toeleider 4)*

Waarom stoppen jongeren soms met de coaching?

Omdat de coaching activiteiten op vrijwillige basis zijn, is het voor de coaches meestal niet mogelijk uitgebreid te spreken met een jongere over waarom hij of zij stopt met de coaching. De jongeren verdwijnen dan uit beeld. De coaches en toeleiders ervaren dat er meerdere redenen zijn waarom een jongere afhaakt, en dat het lange termijn karakter van een coaching activiteit niet voor alle jongeren aansprekend is:

“Jongeren stoppen omdat de verslaving weer te erg is, motivatie, of als het te moeilijk wordt, of als er een vriendje of vriendinnetje komt, of als ineens die baan er is en de jongere bang wordt en bedenkt dat wil ik helemaal niet, jongere redenen gewoon” (coach 1)

“Dat is ook inherent aan jong zijn, je bent natuurlijk van het hier en nu, en er moet wel direct resultaat zijn, en dat is natuurlijk heel vaak met coachingstrajecten niet of met hulpverlening, dat is vaak lange termijn, we moeten eerst stapjes zetten.. en heel veel jongeren hebben daar geen geduld voor...(..) ik moet nu geld hebben..(..) die vinden het allemaal veel te lang duren” (toeleider 5)

De betekenis van een coach voor jongeren

Hieronder volgt een beschrijving van thema's, ervaringen en onderwerpen die door de jongeren genoemd zijn, soms aangevuld vanuit het perspectief van een coach en/of toeleider.

Jongeren is gevraagd te vertellen waarom het fijn is een "eigen" coach te hebben, wat de coaching hen heeft opgeleverd, en waarom zij sommige zaken liever met een coach bespreken en niet met eventuele reguliere (jeugd)hulpverlening en hun ouders of vrienden.

Waarom vinden jongeren het fijn om een coach te hebben?

De gesproken jongeren zoeken allemaal ondersteuning bij drempels die zij ervaren in hun leven. Een coach biedt hen die ondersteuning. Maar de jongeren spreken ook duidelijk uit waarom zij het fijn vinden deze ondersteuning juist van een coach te krijgen.

Zelf de regie en vrijwillige basis

De meeste gesproken jongeren zoeken ondersteuning bij drempels die zij ervaren, maar willen wel graag *zelf de regie* houden. De jongeren vinden de *vrijblijvendheid* en de *vrijwillige basis* van de coaching activiteiten waar zij bij betrokken zijn belangrijk. Hoewel de sterkte waarin dit wordt ervaren wel afhankelijk is van de achtergrond van de jongere. Door jongeren die meer ervaring hebben met (jeugd)hulpverlening worden deze punten vaker benoemd dan door jongeren die hier minder ervaring mee hebben.

"Ik heb eigenlijk best een lange rits van hulpverlening gehad en dat past bij mij niet echt altijd zo lekker omdat het allemaal verplicht was. En toen was ik op een bepaalde leeftijd dat ik zei ik hoef eigenlijk helemaal geen hulpverlening meer. Het voordeel van (naam coaching activiteit) was dat het gewoon op vrijwillige basis was, en dat werkte voor mij heel goed." (Vince)

Wat veel jongeren expliciet uitspreken is dat het heel prettig is dat de coach met hen meebeweegt. De aan het begin van de coaching gestelde doelen veranderen soms in de loop van het traject. Dat is ook wat jongeren waarderen; dat doelen bijgesteld kunnen worden als dat beter is of als de jongere dat wil. De jongeren mogen en moeten zelf aangeven welke zaken zij willen delen met hun coach en wanneer. De coaches stellen zich heel erg af op de behoeftes van de jongeren, zowel in de manier van contact als in de frequentie.

"Wat ook heel fijn is aan (naam coaching activiteit) is dat als jij denkt van nu ben ik er klaar mee bij wijze van, dan is het ook gewoon klaar .. ()... je zit nergens aan vast ofzo" (Lucas)

Gelijkwaardigheid en laagdrempelig

De jongeren geven aan dat zij het gevoel hebben dat ze altijd welkom zijn bij hun coach; de ondersteuning is *laagdrempelig*. Ze ervaren betrokkenheid en *gelijkwaardigheid* in relatie tot hun coach. De jongeren voelen zich vrij om met zowel grote als kleine vragen bij hun coach aan te kloppen. Soms letterlijk omdat de activiteit een inloopmoment heeft, maar meestal figuurlijk.



Eén van de jongeren vertelt dat hij op momenten dat het niet goed ging of dat hij moeite had om niet te gaan blowen, dat hij dan contact op kon nemen met zijn coach door te appen of te bellen: *“Wat ik fijn vond dat zeg maar als ik bijvoorbeeld, als ik geen afspraak met (naam coach) had gemaakt, dat ik haar alsnog even kon bellen als ik mij rot voelde” (Lucas)*

“ik ga echt naast de jongeren staan en ik was niet beter dan dat zij waren, ik was ook niet minder, we waren gewoon gelijk” (coach 1)

Serius genomen en gezien worden

De coaches en toeleiders denken dat een coach voor jongeren belangrijk is omdat jongeren vaak niet het gevoel hebben *gehoord of gezien te worden*. Jongeren voelen zich volgens hen vaak niet *serius genomen*.

“Ik denk dat heel veel jongeren echt wel iets willen uiteindelijk..(..) misschien toch dat ze het gevoel hebben dat ze eindelijk een keer gehoord worden, dat ze serius genomen worden, weet je, verdomme er is nu echt iemand die wel snapt dat er onderliggend iets is, die heeft de tijd voor mij genomen.” (toeleider 5)

Begrip en gevoel van veiligheid

De jongeren hebben het gevoel dat hun coach hen goed begrijpt. Het is daardoor voor de jongeren makkelijker om te praten over wat hen bezighoudt, en om uit te leggen wat zij graag willen bereiken. De coach en jongeren bespreken vaak hoe het komt dat het niet gaat zoals de jongere wil. De jongeren voelen *begrip*, de coach is iemand die echt snapt wat ze bedoelen. Ze voelen zich heel erg op hun gemak en *veilig* bij hun coach: *“Je voelt je heel veilig bij je coach” (Rosalie)*

“dat je het vertrouwen kunt geven, dat is natuurlijk ook een groot goed voor jongeren, ze gaan natuurlijk niet hun hele hebben en houwen bij jan en alleman neerleggen” (toeleider 5)

Wat levert coaching jongeren op?

Bovenstaande paragraaf geeft weer waarom jongeren juist een coach fijn vinden bij het zoeken en aanvaarden van ondersteuning. Deze paragraaf biedt inzicht in wat de ondersteuning van een coach hen heeft opgeleverd. Aan jongeren is gevraagd wat een coach nou eigenlijk met hen doet. En wat levert de coaching hen op? Dezelfde vragen zijn ook gesteld aan coaches en toeliders. De meest voorkomende antwoorden zijn hieronder gebundeld in een aantal thema's. Want zoals een coach al aangeeft levert coaching verschillende dingen op: *"Ja, heel formeel, werk, school en diploma, maar natuurlijk veel meer"* (coach 1).

Een luisterend oor zonder (voor)oordeel

De jongeren ervaren dat hun coach er echt voor hen is en een *luisterend oor* biedt. Er wordt met de coach over van alles gesproken; bijvoorbeeld over een dilemma met vrienden, over koken of sporten. Het gaat om "grote" en "kleine" dingen.

De jongeren geven aan dat zij het gevoel hebben dat de coach *zonder (voor)oordeel* luistert. Er zijn geen consequenties verbonden aan wat de jongeren hun coach vertellen. En juist het feit dat er geen sprake is van een directe persoonlijke relatie, en omdat de coach dus geen deel uitmaakt van het dagelijks sociale leven van de jongeren, maakt dat de jongeren zich vrijer voelen om hun problemen en de drempels in hun leven met een coach te bespreken.

"Je kan je hart luchten, je krijgt goed advies, je hebt even een luisterend oor die jou niet eigenlijk beoordeelt maar die jou wil helpen, die ook geen kwaai intenties met jou heeft" (Lucas)

"je luistert gewoon heel veel en zij (de jongeren) kunnen onbevangen eigenlijk hun verhaal kwijt zonder dat daar een ouder zegt je moet zus of je moet zo, of school zegt nee je moet dit of je moet dat, ik luister.." (coach 6)

Hulp bij het zoeken van werk en/of een opleiding

Bijna alle jongeren geven aan dat de coach geholpen heeft bij het zoeken naar en vinden van geschikte vacatures en/of opleidingen, het maken van een professioneel CV en een passend profiel op sociale media. Een jongere vertelt over de hulp van zijn coach bij het maken van een CV: *"als iemand jouw goede punten aankaart is dat toch wel makkelijker"* (Vince)

Sommige coaches hebben met de jongeren ook geoefend hoe je een sollicitatiegesprek voert, belafspraken maakt of telefonisch informatie inwint bij een opleiding of potentiële werkgever. Zo vertelt een jongere dat tijdens het bellen naar mogelijke opleidingen zijn coach dan achter de deur stond, meeluisterde met het gesprek en naderhand tips gaf. Ook zijn soms sollicitatiegesprekken geoefend, door een rollenspel met de coach te spelen.

Eén van de jongeren vertelt ook dat hij met zijn coach gesproken heeft over het aanpassen van zijn kleding en het al dan niet dragen van oorbellen tijdens een sollicitatiegesprek. Dit heeft de jongere bewust gemaakt van zijn uiterlijk: *"dat het vanzelfsprekend is dat je broeken met gaten hebt en dat soort dingen...en dat je ook alleen maar een kledingkast waar je dat soort broeken hebt.."* (Vince)



Door hier met zijn coach over te praten beseft de jongeren dat een werkgever misschien wel wat anders verwacht, en dat dit een rol kan spelen in sollicitatiegesprekken.

De jongeren geven aan dat de coach op verschillende manieren de jongeren ondersteunt bij het vinden van een passende opleiding: *“ik weet nu wat ik wil, gewoon ook door de gesprekken met de coach heb ik wel ontdekt van deze richting vind ik wel heel erg interessant (Rosalie)*

Een andere jongere wil graag een opleiding volgen op een hoger niveau, zodat ze ook meer keuze heeft in de richting. De coach heeft meegekeken wat mogelijk is, welke stappen er genomen kunnen worden zodat de jongere uiteindelijk wel de opleiding kan volgen die hij/zij graag wil: *“ik vind het heel moeilijk om keuzes te maken...()... ik twijfels soms heel erg daarom heb ik hulp nodig van iemand anders die het goed weet” (Amira)*

Algemene bron van informatie

De coaches zijn voor jongeren een belangrijke *informatiebron*, op tal van terreinen: ze geven de jongeren vaak tips over hoe en waar je bepaalde informatie kunt vinden. Bijvoorbeeld bij het zoeken naar een eigen woning; de coach geeft de jongere dan tips, legt uit hoe het systeem werkt en vertelt bij welke websites de jongere zich kan aanmelden. Maar het kan ook gaan over het zoeken van een sportschool of recepten.

“het is heel fijn, je weet meer, je ontdekt meer wat je kan doen zeg maar ...()... hun geven jou informatie die je nodig hebt, en ja, het is beter” (Amira)

Samen een plan van aanpak maken

Veel jongeren geven aan dat zij samen met hun coach *een plan van aanpak* gemaakt hebben. Vanuit de doelen die de jongere voor ogen heeft bespreken zij samen met hun coach de opties, wordt bekeken wat mogelijk is, en nagedacht over hoe de doelen bereikt kunnen worden. De jongere en de coach bekijken samen welke stappen er gezet moeten worden, en welke stap dan als eerste. Er wordt dus samen een werkbaar en haalbaar plan van aanpak gemaakt.

“ik had al wel alles in beeld wat ik wou, maar ik wou zoveel dingen tegelijk doen dat ik niet meer wist waar ik moest beginnen..” (Vince)

Begeleiding bij het zetten van stappen

De coach stimuleert de jongeren en ondersteunt hen in het zetten van stappen: in kleine stapjes aan de slag met de doelen die de jongeren zelf hebben gesteld. De coach stimuleert de jongeren om deze stappen te ondernemen, zoals Lucas vertelt: *“gewoon een beetje pushen om het te gaan doen eigenlijk”*

Een andere jongere vertelt dat haar doel is om weer een dagelijkse structuur te krijgen, en de eerste stap die zij samen met haar coach heeft afgesproken om dit doel te bereiken is om weer op tijd op te staan. Samen met haar coach bespreekt ze dan ook hoe dit gegaan is, en afhankelijk van hoe het ging

wordt het stappenplan bijgesteld: *“dan pak je er weer een stapje bij, en dan gaat het goed, ja ok dan gaan we kijken of we het kunnen uitbreiden of we gaan een stapje terug, op die manier”* (Rosalie)

Extra zetje

De jongeren zien de coach ook als een ondersteuning bij dingen waarvan ze weten dat ze het eigenlijk best zelf kunnen, of zouden moeten kunnen, maar waar ze zichzelf niet goed of voldoende toe kunnen zetten: *“ik kan het ook, dat is het niet, maar soms gaat het gewoon niet vanwege mijn hoofd ofzo...()...ik kan alles, dat weet ik zelf ook, maar het lukt gewoon niet altijd”* (Thijs)

Ondersteuning in formele gesprekken

Een coach gaat soms ook mee naar meer formele gesprekken, bijvoorbeeld op school. De jongere geeft aan dit prettig te vinden, omdat hij zelf soms dingen vergeet te vertellen en/of omdat de coach soms beter kan verwoorden wat er voor de betreffende jongere belangrijk is of speelt: *“ik kom soms niet helemaal uit mijn woorden dan, het blijft natuurlijk wel spannend, want ik ben daar (op school) natuurlijk al heel lang niet geweest”* (Thijs)

De coach biedt de jongere dan ondersteuning: *“door gewoon mee te gaan, te supporten, van te voren even te bespreken van is het bijvoorbeeld fijn een kauwgompje te hebben..”* (Thijs)

Voorbeeldfunctie en een ander perspectief

Jongeren geven aan dat de coach meedenkt over wat zij vertellen, over wat er ter sprake komt. De coach geeft dan soms *voorbeelden* van eigen ervaringen in vergelijkbare situaties en denkt mee over *alternatieven*. Deze voorbeelden kunnen ook heel subtiel zijn, of niet direct aan het doel van de coaching verbonden. Bijvoorbeeld een coach die vertelt over hoe en wat zij kookt, wanneer deze coach in de gaten heeft dat de jongere niet goed voor zichzelf zorgt. De jongeren geven aan dat zij veel hebben aan de voorbeelden die de coaches geven, en aan het andere perspectief dat zij de jongeren bieden: *“dat je ook een andere manier ziet van hoe je dingen kunt doen”* (Rosalie)

“soms is het wel handig zeg maar dat je een perspectief hebt uit een heel ander opzicht ...()... zo kun je ook een hele grote eyeopener soms krijgen..” (Lucas)

“Dan gun je ze dat er ook iemand is die ze de andere kant van het leven laat zien” (toeleider 4)

Begrip en steun op basis van ervaringskennis (ervaringsdeskundige)

Sommige jongeren geven aan dat de *ervaringskennis* van de coach met betrekking tot een specifiek probleem voor hen heel belangrijk is. Het gaat hier dan om een ervaringsdeskundige als coach. Zo vertelt één van de jongeren, die vanwege zijn drugsverslaving een coach heeft opgezocht, dat juist de ervaringskennis van zijn coach op dit gebied voor hem heel helpend was: *“ik heb wel vaker coaches gehad maar ja, die hebben zeg maar nog nooit geblowd, die weten niet precies hoe het is maar (naam coach) zij weet hoe het is ..().. en dat heb je bijvoorbeeld bij iemand die het zelf niet*

meegemaakt heeft, die heeft er een heel ander beeld bij weet je wel, zij weten het alleen maar via de boekjes en niet hoe het daadwerkelijk gaat zeg maar (Lucas).

De jongeren krijgen nieuwe inzichten doordat coaches hun eigen ervaringskennis rondom specifieke problematiek met hen delen: *“hoe moeilijk ik het mijzelf heb gemaakt om mijn school niet af te maken, hoe moeilijk ik daar nu nog steeds mee heb om aan een baan te komen, dat was voor hun ook wel een eyeopener, van dat wil ik niet” (coach 1)*

Een toekomstperspectief

De jongeren geven aan dat de coach een *toekomstperspectief* biedt. De coach heeft bijvoorbeeld dezelfde verslavingsproblematiek ervaren en is uiteindelijk goed terecht gekomen, met een eigen woning en een baan. De coach geeft het voorbeeld dat verandering mogelijk is *“zij heeft in hetzelfde schuitje gezeten als ik en zij is er uiteindelijk goed uitgekomen ...” (Lucas).*

Maar het kunnen ook andere ervaringen zijn die gedeeld worden, waardoor een ander (beter) toekomstperspectief mogelijk is dan de jongere durfde te hopen: *“Ik zeg echt niet dat een coach van alles voor mekaar gaat krijgen, maar soms wel om wat perspectief te bieden, en soms doet een jongere daar op dat moment niks mee, maar misschien op een later moment.” (toeleider 5)*

Over problemen kunnen praten, gevoelens uiten

Een coach begeleidt de jongeren ook om (beter) met hun problemen om te gaan, door hen uit te nodigen en te stimuleren om over hun problemen te praten. Rosalie vertelt dat vooral bij dingen die zij als pijnlijk ervaart, het in eerste instantie heel vervelend is als haar coach daar naar vraagt: *“voor jezelf ligt daar ergens een drempel dat je daar niet overheen wil, of daar ligt je grens, en door toch net even over die grens te gaan zie je dat het aan de andere kant van die grens helemaal niet zo heel veel dramatischer is als dat je in je hoofd haalt zeg maar” (Rosalie).* De jongeren ervaren dat met hun coach over hun problemen praten hen goed doet en helpt.

Een andere jongere vertelt dat hij door coaching geleerd heeft beter zijn gevoelens te uiten, en dat dit voor hem ook belangrijk is om te doen. De jongere geeft aan dat zonder coaching: *“..dat ik minder vaak mijn gevoelens zo zou hebben geuit” (Lucas)*

Zelfvertrouwen en een positief zelfbeeld

Jongeren geven aan meer *zelfvertrouwen* te krijgen door de coaching doordat dingen lukken, maar ook omdat je als jongere van je coach complimentjes krijgt: *“je hebt het gevoel dat je goed bezig bent” (Vince)*

De coach geeft de jongere feedback op afspraken en doelen die ze samen gemaakt en opgesteld hebben. De feedback van de coach draagt bij aan een *positiever zelfbeeld*. De coach laat de jongere inzien wat hij/zij eigenlijk heel goed kan, doordat de jongere dat van nature zo doet. De coach laat de jongeren ook inzien dat ze misschien niet altijd de doelen gehaald hebben die ze zouden willen, maar

dat er wel stappen gezet zijn. Hierdoor ervaart de jongere minder terugval door teleurstelling als iets niet lukt: *“dat ik ook positiever ga kijken naar de dingen die ik wel bereikt heb” (Rosalie)*

Richtlijnen en houvast

De coaches bieden ook *houvast*, doordat ze met de jongeren meekijken en *richtlijnen* uitzetten. Rosalie (jongere) vertelt dat ze met haar coach afspraken maakt, en dat er daardoor richtlijnen zijn: *“word je toch even net bij het handje meegenomen”*. En die richtlijnen behalen maakt dat ze zich goed voelt. Ook andere jongeren ervaren het hebben van richtlijnen als positief: *“zonder (naam coaching activiteit) had ik het allemaal ook wel gered, maar het is toch de richtlijnen die je hebt ... ()...en daardoor zekerder wordt (Vince).*

Zelfreflectie, zelfinzicht

Jongeren praten met hun coach over wat ze willen bereiken, hun dagelijks leven en waarom ze hulp gezocht hebben. Door de gesprekken en de vragen die de coach stelt krijgen de jongeren meer zelfinzicht: *“dat ze (de coach) of een vraag stelt die je eigenlijk niet wilt horen, maar waardoor je wel weer een inzicht krijgt, of, ja, ik denk daardoor wel heel erg na over wat ik doe en hoe ik het doe” (Rosalie)*. Of zoals Lucas verwoordt: *“ik kan beter begrijpen waarom sommige dingen zo lopen in het leven”*

Hulp bij praktische regelzaken

Sommige coaches helpen de jongeren ook bij praktische regelzaken, zoals het invullen van formulieren voor een uitkering. Of bij het invullen van formulieren en regelen van zaken op het moment dat je 18 wordt: *“je ouders kunnen je dat wel uitleggen maar dat is toch anders, met (naam coach), dat is veel relaxter” (Thijs)*

Omgaan met de dagelijkse hobbels

Coaching biedt steun bij, en leert jongeren omgaan met, de dagelijkse hobbels in het leven. Gesteund door hun coach leren jongeren hier beter mee omgaan, zodat het makkelijker gaat en de ervaren drempels lager worden. Dus behalve werk en een diploma levert coaching jongeren ook handvatten op om met alle andere hobbels in het dagelijks leven om te gaan, zoals bijvoorbeeld het leren indelen van de dag (dagelijkse structuur) of omgaan met collega's op het werk.

“als ik kijk naar mijn jongeren is het vooral dat de rugzak wat meer geleegd is en dat ze handvatten hebben gekregen om daar ook mee om te gaan” (coach 1)

Coaching en reguliere (jeugd)hulpverlening

Zowel jongeren, coaches als toeleiders vertellen dat door de coaching activiteiten andere hulpverleners en professionals betrokken bij de jongeren zich kunnen richten op (andere) specifieke problematiek. Zo kan een jongere dus beter geholpen worden, en kan iedere professional vanuit zijn expertise handelen. Sommige professionele coaches hebben ook regelmatig contact met (andere) hulpverleners die betrokken zijn bij de jongeren. De coaches verwijzen door naar hulpverleningsinstanties op het moment dat zij denken dat de problematiek van de jongere te ernstig of te specifiek is voor wat zij kunnen bieden: *“een hulpverlener die heeft een plan en die wil iemand natuurlijk beter maken, ik wil haar (de jongere) gewoon helpen en naar haar luisteren en ondersteunen” (coach 6)*

Het merendeel van de gesproken jongeren heeft ervaring met (jeugd)hulpverlening. In de interviews wordt hier door de jongeren ook over gesproken, en leggen zij uit wat voor hen het *verschil* is tussen de reguliere hulpverlening die zij ervaren (hebben) en een coaching activiteit.

Praktische ondersteuning bij en oefenen met het overwinnen van drempels in het dagelijks leven

Voor de jongeren is een groot verschil met andere professionele hulp om hen heen is de *praktische begeleiding* die een coach biedt: echt *oefenen* met hoe je drempels in het dagelijks leven kunt overwinnen. Eén van de jongeren vertelt bijvoorbeeld dat hij door zijn angststoornis niet meer het schoolgebouw binnen durfde; de coach is dit samen met hem gaan doen, samen zijn ze letterlijk stapje voor stapje het schoolgebouw binnen gegaan: *“(naam coach) helpt vooral met het praktische deel...()...is er niet alleen om te praten, maar die onderneemt ook actie, die gaat ook dingen met je doen” (Thijs)*

Jongeren zien een duidelijk verschil tussen een coach en reguliere hulpverlening. Een coach is volgens hen meer voor als je je motivatie kwijt bent, hoe je je dag in moet richten, als je geen baan kunt vinden. Een professionele hulpverlener zoals een psycholoog is voor het behandelen van specifieke problematiek: *“ik denk dat je echt naar een psycholoog moet als je zwaardere problematiek hebt” (Lucas)*

“Een psycholoog is heel erg gericht hoe het mentaal met je gaat en het heel erg focussen op de mentale gezondheid, en mentaal had ik een klap gehad maar ik merkte dat ik ook gewoon mijn dagen niet kon invullen en dat ik daar heel veel behoefte aan had, dat iemand mij daarbij zou ondersteunen of helpen, en daarom ben ik bij (naam coaching activiteit) terechtgekomen” (Rosalie)

Begrip en betrokkenheid

Bij een coach voelen de gesproken jongeren meer begrip en betrokkenheid dan bij een professionele hulpverlener: *“waarschijnlijk ook omdat ze meer met jongeren mee bezig bent, en beter begrijpen hoe jongeren zich voelen” (Amira)*



“(de coach) die stuurt ook af en toe een berichtje: hee hoe gaat het...()...dat is veel persoonlijker dan een psycholoog” (Thijs)

Laagdrempelig en gelijkwaardigheid

Jongeren vertellen over hun (eerdere) ervaringen met hulpverlening, waar ze dan eerst een afspraak moesten maken en dan opgeroepen werden door meestal een ouder persoon om in een aparte kamer te gaan praten. Vince vertelt dat dit voor hem heel ongelijkwaardig voelde. Zijn coach is jong en dat het contact is laagdrempelig is. Voor hem is dit een verademing, en hij ervaart dit als heel positief: *“Het is allemaal een stuk menselijker” (Vince)*

“je hebt niet per se zo’n hulpinstantie idee erbij .. van we spreken om 10u op dinsdagochtend af op een kantoor en dan moet jij even alles vertellen, het (coaching) is echt heel relaxed” (Thijs).

Ook de coaches en toeliders spreken uit dat de laagdrempeligheid en gelijkwaardigheid van een coach voor jongeren een belangrijk verschil is met de reguliere hulpverlening: *“de vrijheid en laagdrempeligheid denk ik dat jongeren gewoon heel fijn vinden, en niet aan een tafel moeten zitten in een heel steriel hokje, maar gewoon, tussen haakjes, gewoon zijn en gewoon een gesprek aangaan” (coach 1)*

Vrijwillige basis coaching en eigen regie

De *vrijwillige basis* van de coaching is voor jongere ook een groot en belangrijk verschil met de reguliere hulpverlening, want *“daar (reguliere hulpverlening) ben je niet zomaar vanaf”*. Ook dat de coach meegaat in het plan van de jongeren ervaren zij als een verschil. De jongere heeft zelf de regie en er zijn geen sancties of negatieve consequenties als het even anders loopt.

“Er (coaching) hangt niet een tijd aan vast, als je binnen 5 minuten klaar kunt zijn dan is dat zo.. Je heb niet het gevoel alsof je het uurtje uit moet zitten” (Vince)

Ervaringskennis (ervaringsdeskundige)

Een heel specifiek verschil tussen een coach en een hulpverlener is de ervaringskennis van een coach rondom een specifieke problematiek. Sommige coaches en coaching activiteiten zijn specifiek gericht op het ondersteunen vanuit ervaringskennis, en deze kennis heeft een professional meestal niet.

“...dat ze (de jongeren) wellicht ook inspiratie kunnen krijgen van het kan ook weer goed gaan, en je kan er ook weer bovenop komen. Kijk, wij kunnen dat heel mooi verkondigen als hulpverleners, maar goed, als ze dat horen van iemand die dat echt heeft meegemaakt kan dat positief zijn” (toelider 4)

“mijn eigen ervaringen is wat ik deed..().. wat ik er van heb geleerd van mijn eigen pad eigenlijk, en dat doorgeven aan jongeren en dat hielp, dat liep goed” (coach 1)



Coaching en ouders en/of vrienden

Uit de gesprekken met de jongeren volgt dat zij vaak bewust voor een coach kiezen, juist omdat zij bepaalde zaken niet met hun vrienden en/of ouders willen en kunnen bespreken. Zowel jongeren, coaches als toeleiders zien verschillen tussen wat een coach een jongeren kan bieden en de directe sociale omgeving van de jongeren (ouders en/of vrienden).

Objectieve feedback

Sommige jongeren ervaren dat de coach hen meer eerlijke en *objectieve feedback* geeft dan familie en vrienden, en zij vinden dit erg prettig. Eén van de jongeren geeft aan juist hierdoor een positiever zelfbeeld te hebben gekregen. De coach heeft niet al een bepaald beeld van de jongere: er zijn geen (voor)oordelen op basis van gebeurtenissen en ervaringen in het verleden. De coach kan objectiever kijkt naar wat er speelt ‘op dit moment’, omdat de coach geen persoonlijke band heeft met de jongere, zoals vrienden en/of familie dat wel hebben.

“ze (de coaches) kennen je natuurlijk niet je hele leven al en ze kijken veel meer naar wat zie ik nu van je, en gaan veel meer met je daarover in gesprek, en ik heb het idee dat je daardoor gewoon net even dat stukje meer gehoord voelt of geholpen hebben” (Rosalie)

Eén van de jongeren vertelt dat zij op de middelbare school gepest werd, en dat de beschermende rol van haar ouders haar destijds niet hielp: *“Ouders zeggen dat er niks mis is met je, maar daardoor word je niet geholpen in meer zelfvertrouwen krijgen” (Rosalie)*. Deze jongere geeft aan dat als je in een dergelijke situatie met een coach kan praten, je meer objectieve inzichten krijgt en misschien dingen ziet waar je mee aan de slag kunt, waardoor je een positiever beeld van jezelf krijgt.

Een andere jongere vertelt dat zijn ouders vergelijkbare problemen hebben als hijzelf, maar deze problematiek niet erkennen. Een coach is dan fijn, omdat er dus onderwerpen zijn die je niet met je ouders kunt bespreken.

Verwachtingen ouders en druk

De jongeren ervaren dat hun ouders bepaalde verwachtingen van hen hebben, en dit legt een druk op hen. Bij een coach voelen zij dit niet zo, en daarom praten zij soms over problemen en hoe die aan te pakken liever met een coach: *“je wilt natuurlijk ook aan je ouders laten zien dat je alles goed kan en goed doet, maar dat kan ik gewoon niet altijd. En (naam coach) die is gewoon, weet je als het niet lukt dan doen we het morgen wel ofzo, weet je wel, en dat is gewoon heel relaxed” (Thijs)*

Ouders en vriend(in)en zijn minder helpend

Sommige jongeren, coaches en toeleiders geven aan dat met vrienden of ouders praten niet helpend is; omdat zij het ook niet weten, niet in staat zijn de jongeren te ondersteunen of omdat het vriendennetwerk te beperkt is.



Ouders en vrienden zijn volgens de jongeren vaak minder helpend dan een coach, omdat zij ook niet de juiste kennis of de juiste contacten hebben. Zij weten vaak niet meer dan de jongere zelf: *“die (vrienden) kunnen ook niet zo veel, want die weten ook niet zo veel..()...maar iemand professioneel is als haar die weet meer, die hebben ook contact, kunnen zij ook meer jou vertellen van wat en hoe het zit” (Amira)*

Bij sommige jongeren is de thuissituatie zodanig dat de jongere juist de ouder(s) ondersteunt: *ouders die wel willen maar die het niet kunnen, die zitten ook met de handen in het haar” (toeleider 5).* Bovendien, zo vertelt een coach: *“ouders is ook vaak de doelgroep waar je je misschien wel tegen af wilt zetten in de pubertijd”.* Ook blijken sommige vrienden zijn niet echt vrienden te zijn, maar hebben zij juist een negatieve invloed op de jongere.

Ongemakkelijk

Passend bij hun levensfase, en de ontwikkeling van jongeren in het algemeen, geven de jongeren in dit onderzoek ook aan dat met ouders praten over bepaalde dingen, vooral intieme en meer diepzinnige onderwerpen, heel ongemakkelijk kan voelen: *“ik kan niet alles kwijt bij mijn ouders zeg maar, ik weet niet, als ik met mijn ouders over praat voel ik mij een beetje ongemakkelijk ofzo, zeg maar over diepe dingen gaan, diepzinnig gesprek” (Lucas)*

De betekenis van coaching voor coaches en toeleiders

Behalve voor de jongeren hebben de coaching activiteiten ook betekenis voor de coaches en toeleiders. Zowel de coaches als toeleiders hebben uitgesproken zelf (als dan niet professioneel) om meerdere redenen ook profijt te hebben van de coaching. Een aantal van deze redenen staan hieronder beschreven.

De betekenis van coaching voor coaches

Positieve ervaring, zingeving, eigenwaarde

De coaches geven aan dat het coachen hen energie geeft, dat het waardevol is om te zien dat je een verschil kunt maken voor jongeren. Zoals een coach verwoordt: *“ik vind het fijn dat iemand (de jongere) na zo’n periode gewoon stappen heeft gezet waar hij in het begin niet het idee van had dat hij die kon zetten ...()... daar word ik wel blij van” (coach 6).*

De coaches leerden zowel van elkaar door intervisie, maar ook van hun jongeren: *“het mooie was dat we ook van elkaar leerden” (coach 1)*

Vooraf de coaches van 2GetThere geven aan dat het hen ook gesteund heeft in hun eigen ontwikkeling en toekomstperspectief. Een coach van 2GetThere met een verleden met drugsverslag vertelt over wat het coachen heeft opgeleverd: *“heel veel, het feit dat ik echt weet dat ik dit wil doen en dit wil blijven doen, en dat ik hier ook verdere stappen in wil zetten met betrekking tot een opleiding...()...ik koester eigenlijk mijn verleden ook weer heel erg, en juist door mijn verleden kan ik doen wat ik doe...()...ik ben trots op mijzelf”*

De betekenis van coaching voor toeleiders

Aanvulling ondersteuning

Soms verwijzen toeleiders jongeren naar een coaching activiteit omdat de jongere meer ondersteuning nodig heeft, praktisch en/of emotioneel, die zij zelf niet kunnen bieden. Vanwege tijdsrestricties, omdat het niet in hun takenpakket past, wanneer een jongere echt langduriger iemand naast zich nodig heeft, of omdat er geen klik is met de jongere.

Volgens coaches en toeleiders dragen coaching activiteiten ertoe bij dat hulpverleners en ook toeleiders zich kunnen focussen op de achterliggende problematiek en andere problemen, doordat de coach zich echt meer bezighoudt met de praktische zaken *“wij hebben veel werk uit handen genomen zeg maar, die hulpverleners er even niet bij konden hebben denk ik” (coach 1).*

Toeleiders spreken uit dat als zij geen echte klik hebben met de jongere, een coach hen kan helpen bij het bereiken, ondersteunen en motiveren van de jongere: *“dus als er een klik is en de jongere*



heeft het gevoel dat er ook tijd voor hem wordt vrijgemaakt, dat er uiteindelijk toch wel die motivatie blootgelegd wordt” (toeleider 5)

Meer inzicht en een ander (aanvullend) perspectief

Sommige toeliders verwijzen jongeren naar ook naar coaches wanneer zij meer inzicht nodig hebben in de achterliggende problemen die een jongere ervaart. Bijvoorbeeld wanneer een toeleider moet kunnen onderbouwen of jongeren in aanmerking komen voor een uitkering. Er is dan overleg met de (professionele) coaches; de vraag is dan of de coaches er (wel) achter kunnen komen wat er nog meer speelt bij de jongere: *“om wat meer helderheid te krijgen in de casus” (toeleider 5)*. En meestal lukt dat, dan krijgt de coach een *dieper contact* met de jongere dan de toeleider.

Coaching biedt deze toeleider *meer inzicht* in de oorzaken van waarom dingen wel of niet lukken, wat de jongere nodig heeft. Hierdoor kan een toeleider zelf beter inzetten op wat de jongere nodig heeft: *“uiteindelijk zijn er (door de coaching) echt wel dingen naar voren gekomen waar hij nog nooit eerder over had gesproken, zodat we duidelijk helder konden krijgen wat is er aan de hand, wat heeft die jongere nodig. Want dat is vaak echt een probleem, om de diepte in te gaan en om echt de oorzaak van het probleem boven water te krijgen” (toeleider 5)*

Soms verwijst een toeleider ook jongeren door om er achter te komen of ze de steun die ze krijgen ook aanvaarden. Deze toeleider heeft ook regelmatig contact met de coach: *“want soms geven jongeren aan dat het allemaal niet lukt en de vraag is of dat zo is”*. Door de coaching komt naar boven of de jongeren zich ook echt in willen zetten. En mocht dat niet zo zijn, dan is dat voor deze toeleider een onderwerp om met jongeren over in gesprek te gaan.

Overigens geldt niet voor alle geïnterviewde toeliders dat zij contact hebben met de coaches. Sommigen geven aan dat zij niet weten of de jongere ook daadwerkelijk gebruik heeft gemaakt van de coaching activiteit(en) waar zij de jongeren naar verwezen hebben: *“het is niet echt een officiële verwijzing, het is een hele vrijwillige, wij kunnen het adviseren, het is aan de ander of die het doet” (toeleider 4)*

Geruststelling

Eén van de toeliders spreekt uit dat het een prettige gedachte is dat de jongere, doordat er een coach bereikbaar is en meekijkt, er niet alleen voor staat: *“diegene heeft in ieder geval iemand om op terug te vallen zodat ik mij daar minder zorgen om hoeft te maken ...()...ik vind het zelf wel een geruststelling” (toeleider 4)*

De unieke betekenis van de coaching activiteiten

De jongeren, coaches en toeleiders delen het merendeel van de betekenissen die individuele coaching activiteiten hebben voor jongeren. Maar de drie betrokken coaching activiteiten hebben ook enkele “eigen” oftewel unieke betekenissen voor de respondenten en in vergelijking tot elkaar. Daarnaast zijn er ook enkele inhoudelijk verschillen benoemd. Hieronder volgt een overzicht van een aantal unieke betekenissen zoals die verwoord zijn door de respondenten.

Stimenzwerkt

- ❖ Bij StimenzWerkt is er een *vrije inloop* op een *vaste locatie*. StimenzWerkt is gevestigd op dezelfde locatie als het Jongeren Informatiepunt (JIP), waar ook een vrije inloop is. Hierdoor is de aanloop bij StimenzWerkt gemakkelijk, zoals een jongere vertelt: *“je kan ook gewoon even voor de koffie komen”*
- ❖ De relatief *jonge leeftijd* van de coaches bij StimenzWerkt wordt door de jongeren belangrijk gevonden. Eén van de jongeren vertelt: *“het helpt ook zeker dat ze wat jonger zijn, je hebt het gevoel alsof je wat meer op één lijn zit, minder formeel”*
- ❖ Sommige toeleiders vinden de weg naar StimenzWerkt makkelijker en/of maken liever gebruik van StimenzWerkt omdat men de *professionele coaches* vaker in het dagelijkse werk tegenkomt. Doordat de “vaste” coaches professionele hulpverleners zijn, zijn zij ook direct zichtbaar en aanspreekbaar voor de toeleiders. De toeleider kent deze coaches, weet ook wat hun expertise is en competenties zijn. En dit maakt het voor toeleiders makkelijker om bij bepaalde jongeren deze coaches in te zetten: *“het is gewoon belangrijk dat je weet wie de mensen zijn” (toeleider 5)*
- ❖ Sommige toeleiders nemen ook persoonlijk contact op met de professionele coaches van StimenzWerkt, met de vraag of ze een bepaalde jongere willen begeleiden. Er is in deze gevallen ook *contact tussen de toeleider en coach* tijdens de periode van coaching.

Hfftig

- ❖ Bij Hfftig is er een relatief *groot aanbod aan coaches*. De jongeren kunnen aangeven of een voorgestelde coach goed voelt, of dat ze liever nog een andere coach spreken. De gesproken jongeren geven aan heel tevreden te zijn over het proces rondom het uitzoeken van de persoonlijke coach.
- ❖ De coaches bij Hfftig zijn *ouder* dan bij de andere twee coaching activiteiten. Sommige coaches lijkt het een goed idee om het aanbod uit te breiden met coaches die jonger zijn. Een jongere betrokken bij Hfftig spreekt uit een wat oudere coach juist als erg prettig te ervaren, omdat zij zich niet met de coach hoeft te vergelijken zoals dat bij een leeftijdsgenoot wel het geval zou zijn. Eén van de toeleiders geeft aan dat zij verwijst naar Hfftig wanneer zij denkt dat de jongere gebaat is bij coaches die wat *ouder* zijn, met meer *levenservaring* en *stabiliteit* in hun leven en een netwerk dat voor de jongere gunstig kan zijn: *“die mensen (coaches, met bijvoorbeeld een eigen bedrijf) hebben ook weer een*



netwerk, misschien zien ze iets in de jongere, of steunen ze iemand in de ambities die ze hebben”

- ❖ Een ander uniek punt van Hfftig is het *langdurige* karakter van de coaching. Zowel voor jongeren als toeleiders is dit een belangrijke overweging bij de keuze voor een coach van Hfftig. Zoals één van betrokken jongere verwoordt: *“Ik vind het echt gewoon heel fijn dat je echt een persoonlijk iemand toegewezen krijgt en gewoon voor langere tijd ...()...dat je gewoon weet van ok ik krijg gewoon een jaar op laagdrempelige basis toch die hulp”*
- ❖ Hfftig heeft *geen betaalde of professionele coaches*. Voor de geïnterviewde jongeren is dit geen issue: *“de coach leert je zo goed kennen...()... dat die echt wel ziet hier is meer professionele hulp nodig of een drempel waar je even overheen moet”*
- ❖ Sommige toeleiders maken weinig gebruik van Hfftig, omdat men heeft ervaren dat er alleen *Nederlandstalige coaches* zijn. Een andere toeleider geeft aan dat zij niet weet wie de coaches van Hfftig zijn en wat hun specifieke competenties zijn, wat voor haar het koppelen aan een specifieke jongeren bemoeilijkt. Volgens deze toeleider is Hfftig niet echt voor werk en stage. Eén van de toeleiders verwijst vooral naar Hfftig wanneer het doel is om een (stabiel) netwerk rondom de jongere te creëren, en wanneer zij de jongere wat langer een maatje gunt voor allerlei vragen waar je niet direct voor naar een hulpverlener hoeft.

2GetThere

- ❖ Bij 2GetThere profileert de coach zich op de website met zijn/haar *ervaring met een bepaalde problematiek*. Door de jongeren wordt deze *ervaringskennis* en het delen hiervan als belangrijk genoemd. Dit is de unieke betekenis van 2GetThere in vergelijking met de andere twee coaching activiteiten, in combinatie met het feit dat de *coaches zelf ook jongeren* zijn. Door de eigen ervaring van de coaches hebben zij een hele andere aansluiting met jongeren. Een betrokken jongere vertelt: *“Ons eerste gesprek, toen vertelde hij (coach) ook eerst zijn eigen verhaal, eerst alleen over zichzelf, en als iemand zich al zo open stelt zet hij zich op dezelfde hoogte als jij staat, en dat praat heel makkelijk.”*
- ❖ Sommige toeleiders verwijzen jongeren met een zwaardere problematiek niet door naar 2GetThere, vanwege de jonge leeftijd van de coaches en het feit dat *zij zelf vaak nog in ontwikkeling zijn* en een minder stabiel leven hebben. Hoewel zij ook aangeven dat dit bij een andere jongere juist weer heel goed kan aansluiten: het ligt maar aan de ondersteuningsbehoefte van de jongere.
- ❖ Een toeleider geeft aan dat zij jongeren naar 2GetThere verwijst die wat *‘hulpverleningsmoe’* zijn en geen zin meer hebben in iemand die ‘het beter weet’. Jongeren die vast dreigen te lopen, die gevoelig zijn voor peer-to-peer, die iemand zoeken die hen snapt: *“dat ze wellicht ook inspiratie kunnen krijgen van het kan ook weer goed gaan, en je kan er ook weer bovenop komen” (toeleider 4)*
- ❖ Voor één van de gesproken toeleiders was vanaf de start van 2GetThere de meerwaarde en betekenis ten opzichte van de andere activiteiten niet helder. Het is volgens deze toeleider wel goed geweest in die zin dat StimenzWerkt zich door de concurrentie verder heeft ontwikkeld. De toeleider vertelt dat er veel weerstand tegen 2GetThere was; toeleiders hadden de indruk dat hen werd opgedrongen om vooral deze activiteit onder de aandacht van jongeren te brengen.



Verbeter- en discussiepunten

Aan de jongeren is gevraagd of zij verbeter- of discussiepunten konden noemen met betrekking tot de coaching. De jongeren zijn heel erg tevreden over hun coach en kunnen maar enkele verbeterpunten bedenken. Volgens (Vince) heeft dat een duidelijke reden: *“komt omdat je er niet met tegenzin heengaat” (Vince)*. Een andere reden voor de overwegend positieve ervaringen is zoals eerder benoemd de selectie van de respondenten; zo hebben bijvoorbeeld alle gesproken jongeren de coaching succesvol afgerond of zijn daar nog mee bezig. Ook aan de coaches en toeleiders is gevraagd om verbeter- of discussiepunten te noemen. Een aantal punten die door de respondenten (jongeren, coaches en toeleiders) genoemd worden:

➤ Eerder en meer bekendheid geven aan coaching voor jongeren

Eén van de jongeren vindt dat individuele coaching voor jongeren (ook) meer op *middelbare school en/of het MBO aangeboden* zou kunnen worden. Want voor jongeren die niet goed in hun vel zitten kan een coach helpend, ook op jongere leeftijd. Voor deze jongere zou dat heel erg helpend geweest zijn, en had het *erger kunnen voorkomen: “als ze daar (op school) hadden geweten van (naam coaching activiteit) en ze hadden mij op het mbo kunnen zeggen nou ga daar eens langs...()...dan had ik niet zo ver in een depressie gezeten als ik vorig jaar echt afgezakt was” (Rosalie)*. Belangrijk is daarom ook dat jongeren ook op middelbare school en het MBO weten waar ze naar toe kunnen *“want dat was mijn grootste probleem, ik wist niet waar ik naar toe moest” (Rosalie)*

➤ Vaste locaties en inlooppunten

Een andere jongeren geeft aan dat meer fysieke inlooppunten voor jongeren goed zou zijn, voor het stellen van grote en kleine vragen: *“dat je niet eerste een nummertje hoeft te trekken voordat je aan de beurt bent” (Vince)*

Eén van de coaches van 2GetThere geeft aan dat een vaste locatie, als in een huiskamerachtige plek waar je naar toe kan gaan met de jongeren (bijvoorbeeld bij slecht weer), fijn zou zijn.

➤ Nazorg

Volgens een coach zou het goed zijn als bij een jongere die een baan heeft gevonden niet meteen de coaching wordt afgerond. Want pas als iemand het een tijdje volhoudt, is het echt afgesloten. Dus de nazorg langer aanhouden.

➤ Meer naar de jongeren toe bewegen

Thijs (jongere) geeft aan dat voor jongeren die nog weinig ervaring hebben met hulpverlening het wel een grote stap is om naar een coach te gaan. Dan zou de coach beter de jongeren kunnen benaderen.

➤ Samenwerking diverse partners en partijen kan beter

Een aantal coaches en toeleiders geven aan dat de onderlinge samenwerking tussen de drie activiteiten betrokken bij deze evaluatie beter had gekund; er was geen goede verstandhouding. Ook

de koppelingen tussen de coaching activiteiten en de hulpverlening was niet altijd optimaal en had soms beter gekund.

➤ Aanbod binnen de gemeente maar buiten de stad Apeldoorn

Eén van de coaches geeft aan dat binnen Apeldoorn is er best veel aanbod is voor jongeren, maar buiten Apeldoorn niet. In de kleinere kernen en dorpen is dit volgens deze coach echt nog nodig.

➤ Meerdere talen

Sommige toeleiders spreken uit dat het prettig zou zijn als er (meer) coaches zijn die meerdere talen spreken.

➤ Professionalisering coaches

De toeleiders geven aan dat de coaches van 2GetThere zich meer kunnen professionaliseren. Zodat ze een bepaald gezag uitstralen en het voor toeleiders duidelijk is waar ze voor staan en wat ze te bieden hebben.

➤ Aanbod coaching verruimen

Eén van de toeleiders vindt dat er meer dan genoeg coaching activiteiten zijn. Dus als er weer een coaching activiteit bij komt, dan zou eerst duidelijk moeten zijn wat het toevoegt aan het bestaande aanbod. Een andere toeleider zou graag zien dat er meer aanbod komt voor financiële ondersteuning van jongeren, omdat bij veel jongeren zich op dat gebied problemen ophopen.

➤ Tijdig overdragen

Een toeleider benoemt dat tijdig overdragen door de coaches naar de professionele hulpverlening heel belangrijk is: *“coaching is niet per se hulpverlening”*

➤ Hoe om te gaan met oud-cliënten als coach

Soms is het voor professionals lastig om een ex-client te benaderen als coach: *“ik heb ook wel eens jongeren gehad die ik zelf in begeleiding heb gehad die later coach werden, dus dat is dan ook wel weer grappig. Dan vond ik het overigens wel moeilijker om dan iemand naar die persoon toe te verwijzen, omdat je wet waar diegene heeft gezeten, maar dat is misschien niet helemaal eerlijk, beetje dubbel” (toeleider 4)*

Conclusie

Het doel van dit onderzoek is een kwalitatieve evaluatie van een drietal coaching activiteiten voor jongeren (StimenzWerkt, Hfftig, 2GetThere), die ingezet kunnen worden in het kader van voortijdig schoolverlaten. Dit rapport geeft inzicht in belangrijke thema's en ervaringen die jongeren, coaches en toeleiders uitspreken en delen rondom coaching voor jongeren in een kwetsbare positie. Centraal in de evaluatie staat de vraag wat de betekenis van individuele coaching is voor jongeren vanuit het perspectief van de betrokkenen.

- De gesproken jongeren zoeken allemaal ondersteuning bij drempels die zij ervaren in hun dagelijks leven. Een coach biedt hen die ondersteuning. De jongeren vinden de ondersteuning van juist een coach fijn omdat het op vrijwillige basis is, zij zelf de regie houden, en omdat het een laagdrempelige en gelijkwaardige ondersteuning is. Een coach maakt dat de jongeren zich gehoord en gezien voelen.
- Door de coaching krijgen de jongeren voor elkaar wat ze graag willen en soms nog meer. Een coach is voor de jongeren vooral belangrijk vanwege de praktische oftewel concrete ondersteuning bij grote en kleine vragen: de coach biedt een onbevooroordeeld luisterend oor, een ander (toekomst)perspectief, houvast door er te zijn maar ook door het maken van een stappenplan, en draagt op diverse manieren bij aan het zelfvertrouwen en het zelfinzicht van de jongeren.
- De coaching heeft concrete opbrengsten (zoals het vinden van een baan, opleiding of dagelijkse structuur), maar volgens alle betrokkenen zit de meerwaarde van coaching vooral in het creëren van de omstandigheden waardoor die concrete opbrengsten kunnen ontstaan: jongeren zich gezien laten voelen en in hun kracht laten komen.
- De resultaten van dit onderzoek sluiten aan bij uitkomsten van eerdere onderzoeken: coaching draagt bij aan het welzijn en ontwikkeling van kwetsbare jongeren op verschillende manieren en terreinen, afhankelijk van de ondersteuningsbehoefte van de jongere, maar ook naar gelang de individuele kenmerken van de jongere en de coach.
- Coaching biedt volgens alle betrokkenen de jongeren echt iets anders dan reguliere hulpverlening; coaching kan aanvullend zijn op de aanwezige hulpverlening of is soms passender door de behoefte en problematiek van de jongeren.
- Voor veel van de gesproken jongeren is hun eigen (soms erg beperkte) sociale netwerk minder helpend, dit is ook een reden voor toeleiders om jongeren naar een coaching activiteit te verwijzen. Daarbij vinden jongeren het vaak ongemakkelijk met hun ouders of vrienden over hun problemen te praten; vanwege de druk die zij dan voelen en de minder objectieve en helpende feedback. Een coach is voor deze jongeren een uitkomst.

Reflectie en aanbevelingen

Zowel door de jongeren, coaches en toeliders zijn verbeter- en discussiepunten genoemd die het waard zijn om verder te onderzoeken en zo mogelijk toe te passen. Daarnaast zijn op basis van het onderzoek nog een aantal punten van reflectie en aanbevelingen voor verdere verdieping:

- Opvallend is dat de jongeren (meestal) alleen de coaching activiteit kennen waar zij zelf aan deelnemen; de andere individuele coaching activiteiten zijn hen blijkbaar niet aangeboden of aangereikt. Dit kan zijn omdat toeliders soms een specifieke coach voor een specifieke jongere benaderen, vanwege de veronderstelde juiste aansluiting. Maar het blijkt ook dat toeliders vaak verwijzen naar de coaching activiteit waar zij in de loop der tijd veel (goede) ervaringen mee hebben opgedaan en/of waar de professionele coaches voor hen direct aanspreekbaar zijn. Daardoor blijven andere coaching activiteiten soms uit beeld, voor zowel de jongeren als de toeliders.
- De coaching activiteiten verschillen naar profiel, werkwijze en doel. Dit is relevant. Want de gesproken jongeren verschillen naar hulpvraag, achtergrond, problematiek en de drempels die zij ervaren in het dagelijks leven. De jongeren hebben allemaal hun eigen behoeftes, persoonlijke kenmerken en “smaak”, waardoor het belangrijk is dat er een divers aanbod aan coaching activiteiten bestaat.
- In deze evaluatie zijn geen jongeren gesproken die gestopt zijn met de coaching. Het zou goed zijn in beeld te brengen waarom deze jongeren gestopt zijn, en of zij op een andere manier de ondersteuning hebben gekregen en de drempels hebben aangepakt waarvoor zij in eerste instantie een coach benaderden.
- Uit de evaluatie komen verschillende zaken naar boven als het gaat om wat een coach voor jongeren betekent: van vertrouwenspersoon en onbevooroordeeld luisterend oor tot een maatje om sollicitatiegesprekken te oefenen en de dag door te spreken. Voor jongeren die een beperkt sociaal netwerk hebben is een coach belangrijk, maar ook voor jongeren die wel veel sociale contacten hebben. Want een coach is soms een maatje, maar vooral een gids; iemand waarop de jongere vertrouwt en die een ander en helpend (toekomst)perspectief biedt. En soms is het belangrijk dat die gids een ‘onbekende’ coach is, vanuit een coaching activiteit zoals in deze evaluatie beschreven. Maar de betekenissen die jongeren aan de coaching geven zouden ook door andere gidsen uitgevoerd kunnen worden. Zoals een leerkracht, buurvrouw, voetbalcoach, opbouwwerker, oom of tante. Een aanbeveling is daarom de verschillende sociale omgevingen van kwetsbare jongeren in kaart te brengen, en hierover met elkaar in gesprek te gaan. Dit kan bijvoorbeeld door een grootschalig onderzoek op te zetten waarin alle partijen (ouders, school, toeliders, beleidsmakers e.d.) gehoord worden en een actieve inbreng hebben. En die samen, dus ook (of eigenlijk vooral) samen met de jongeren, de krachten bundelen zodat de betekenis van coaching voor jongeren zoals in deze evaluatie beschreven zich niet beperkt tot specifieke coaching activiteiten, maar breed gedragen wordt in de sociale omgeving van jongeren.



Gelijkschap staat voor:

- onderzoek en advies op het gebied van sociale **ongelijkheid**
- wetens**schappelijke** kennis en vaardigheden vertalen naar de praktijk
- mog**elijk**heden zien en toepassen
- maats**chappelijke** betrokkenheid
- deg**elijk** vakmans**chap**
- een persoon**lijke** benadering

www.gelijkschap.nl

T 0683658258

nataschanotten@gmail.com

